

Inzendingen voor de schoonheidsprijs 2023

Partij 1: Erwin Wouterson – Raphaël Willemstein (IC Messemaker, 9 jan 2023)

Deze partij zou ik graag inzenden voor de schoonheidsprijs (editie 2023). Een pakkende titel zo vroeg in het jaar: Goede voornemens! Menig schaker zal zichzelf vast een aantal voornemens hebben voorgelegd voor het komende jaar. In mijn geval: meer aanvallend spel.

De recente les via Kennemer Combinatie, waarin het typische torenoffer op c3 in het Siciliaans (Draak) werd besproken, wekte in het bijzonder mijn interesse. Tijdens de feestdagen had ik dan ook maar weer eens "The Life and Games of Mikhail Tal" van de plank gehaald. Daarnaast ter inspiratie ook wat minder bekende partijen van (de recent overleden) IM Michael Basman bekeken.

Hoewel deze partij fragmenten bevat van (iets) onnauwkeurig spel laat het wel bepaalde thema's goed uitleggen waar ik afgelopen jaar op heb geoefend onder begeleiding van GM Jan Werle.

1. d4 f5 2.c4 Pf6 3. Pc3

Op het eerste oog een kalm begin.

3... g6 4. h4

Mijn intenties worden al snel duidelijk. Met de zwarte pion op g6 is het vragen om een pionnenconfrontatie!

4... Lg7 5. h5!

Met de goedkeuring van de computer (Stockfish 15). Direct contact maken met de g6 pion. Hoewel de pion op het eerste oog "gewoon geslagen" kan worden zitten er wel degelijk risico's aan vast voor zwart.

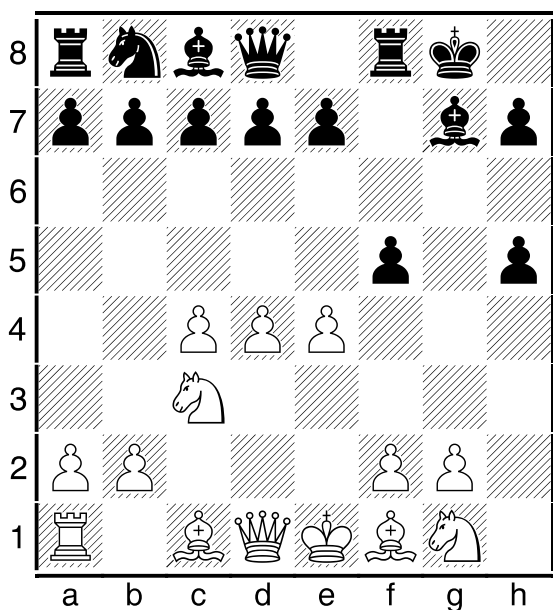
5... Pxf5 6. Txf5!?

Met de deur in huis vallen. Niet het typische torenoffer zoals dat in de les van Kennemer Combinatie is uitgelegd maar met grof geschut de pionnenstructuur van zwart aantasten. De zwarte koning zal zich lastig achter deze pionnenformatie kunnen schuilen. De reden dat ik deze zet een !? notatie geef is dat in deze gespeelde zetvolgorde zwart een klein voordeel mag noteren (-0.3) waarbij de zetvolgorde: eerst e4 en daarna het offer spelen een partij met meer kansen geeft voor wit: 6. e4 fxe4 (6... Pf6 7. exf5 met ook diverse uitdagingen voor zwart) 7. Txf5 gxh5. Dxh5+ Kf8. Deze variant heeft de voorkeur waarbij wit meer druk kan uitoefenen op zwart.

6... gxh5 7. e4

Een logisch vervolg. De dame kijkt nu mooi naar de pion op h5 (dreiging: slaan met schaak en zwart kan niet rokeren). De zwartveldige loper kijkt al mooi over de diagonaal naar de koningsvleugel en de zwarte pion op f5 pion krijgt de vraag: hoe gaan we hier mee om? Stockfish gaf de voorkeur aan een andere aanpak met Lg5 om vooral zwart te dwarsbomen in het ontwikkelen van zijn stukken: 7. Lg5 h6 8. Lh4. Stockfish geeft dit als een redelijk vervolg voor wit, het blijft dan voor zwart een tijdje lastig om e.e.a. te coördineren.

7... 0-0 (zie diagram)

Een prima keuze voor zwart. Prioriteit om de koning "veilig" te zetten en de spanning te handhaven tussen de e4 en f5 pionnen. Objectief bekeken heeft zwart een prima stelling en een aardig voordeel (-1.3). Hoewel de computer een ietwat onveilige koning prima (lang) veilig kan houden is dat voor een menselijke schaker vaak een lastige opgave. Dit ga ik proberen uit te buiten!

8. e5

Niet correct, maar het leek mij wel het meest praktisch. Middels deze zet wilde ik mijzelf wat tijd geven doordat ik het voor zwart lastig probeer te maken om stukken richting de koning te brengen. 8. Dxh5 fxe4 9. Pxe4 heeft de voorkeur van Stockfish. Op het eerste oog heeft wit dan een prima ontwikkeling en staat zwart nog een tikkeltje passief, echter zwart kan nu wel redelijk rap coördineren met 9...De8, een logische zet om de dame weg te jagen. Stockfish stelt nu de zet Dh1 voor, hetgeen m.i. niet heel erg voor de hand ligt na materiaal te hebben geofferd.

8... d6

Het centrum aantasten terwijl de witte koning nog in het centrum staat is een voor de hand liggende keuze.

9. f4

Het centrum ondersteunen maar ook het veld f3 beschikbaar maken voor het paard waarbij de f-pion reeds is opgespeeld.

9... dxe5 10. fxe5 c5

En wederom voert zwart de druk op. Stockfish keurt de aanpak van zwart duidelijk goed en laat een fors voordeel voor zwart optekenen van -2.3.

11. d5!

Een moeilijke keuze tijdens de partij. In essentie verliest dit een (centrum)pion maar wel met een achterliggend idee. Nog steeds is er geen enkel zwart stuk op de damevleugel ontwikkeld. Door grip te houden op c6 speelt het paard op b8 voorlopig nog eventjes niet mee.

11... Lxe5 12. Dxb5

De lang verwachte zet. Tijd om in actie te komen!

12... Lg3+

Een vervelend schaakje...

13. Kd1

Het had mijn voorkeur om geen lijnen van de lopers te blokkeren, hoewel dit wellicht wel een zet als e6 uitlokt (gebruiken van de penning over de d-lijn).

13... De8

Ondanks dat 13...e6 een vrij logische zet is om het centrum verder aan te tasten geeft dit ook voor wit kansen: 14. Lh6 Tf7 (14... Dh4 is een zet om de witte aanval direct af te slaan maar wel tegen een prijs: materiaal teruggeven: 15. Dxb4 Lxb4 16. Lxf8 Kxf8) 15. Pf3 en wit kan toch de druk aardig opvoeren. De laatste paardzet haalt ook op een slimme manier Dh4 uit de stelling en wit kan verder ontwikkelen.

14. Df3

Uiteraard wil wit zijn dame niet ruilen. Dit zou immers de aanvalskansen drastisch beperken.

14... Dg6

Zwart brengt zijn dame naar een actief veld maar dreigt ook met Dg4 een dameruil te forceren.

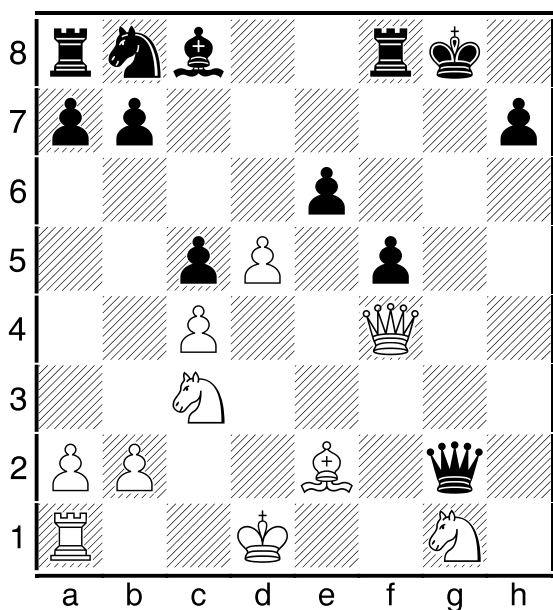
15. Le2

Voorkomen van dameruil was mijn grootste prioriteit. Het voordeel van zwart loopt objectief gezien intussen nog steeds op: -3.6

15... e6 16. Lf4

Middels deze ruil wilde ik een actief stuk van zwart ruilen voor mijn nog niet ontwikkelde loper. Daarnaast maakt dit de weg vrij om de toren op a1 om te spelen. Hoewel bij materiaalachterstand het niet direct voor de hand ligt om aan te sturen op afruilen van stukken leek het me hier toch de beste keuze om kansen te creëren.

16... Lxf4 17. Dxf4 Dxb2? (zie diagram)

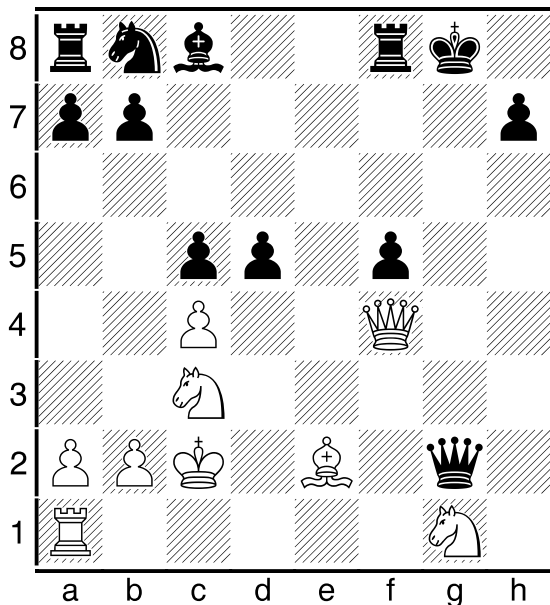
Het kantelpunt in de partij. De alarmbellen gaan af. Alle lessen waarbij er is stilgestaan over het vechten voor het initiatief en het begrip "tijd" flitsen voorbij. Hoewel zwart nog steeds objectief gezien een klein voordeel heeft (-0.5) begint het inmiddels duidelijk te worden dat de witte actieve stukken een rol gaan spelen t.o.v. de nog steeds niet ontwikkelde stukken van zwart. Het afruilen van de zwartveldige loper heeft wit veel goeds gebracht. 17... Pd7 18. Kc2 e5 19. Df3 is de aangewezen manier voor zwart om groot voordeel te behouden, zwart moet prioriteit maken van het ontwikkelen van zijn stukken. 17... exd5 is ook een veilige keuze voor zwart, 18. Pxd5 voelt dan logisch maar geeft zwart een eenvoudig vervolg met 18...Pc6 en een later Pd4 en na 18. cxd5 Pd7 (wellicht een iets minder goed veld om het paard te ontwikkelen maar weer een stap dichterbij een gezonde ontwikkeling) staat wit ook duidelijk slechter.

18. Kc2!

Een zet waar ik lang over had nagedacht en die ook van Stockfish een uitroepteken krijgt. Ik speelde heel lang met het "wilde idee" om direct Pf3 te spelen waarbij het offeren van nog een toren direct winstkansen zou opleveren. Zie ter illustratie onderstaande variant. Het voelde lang onlogisch om in een penning te gaan staan maar met Pf3 die hierna volgt en de dreiging van Tg1 gaf dit uiteindelijk voor mij de doorslag. Na 18. Pf3!? is de eerste zet waar zwart waarschijnlijk naar kijkt de zet 18...Dh1+ met het idee om daarna de toren middels Dxa1 op te snoepen. Echter, 18... Dh1+? zou zwart direct de partij kosten! Maar zwart kan ook 18... e5 spelen, dit is de zet waar ik tijdens de partij geen antwoord op kon vinden en waarom ik uiteindelijk 18. Kc2 speelde. Na 18... e5 19. Dh4 (19. Pxe5 Pd7 geeft zwart net genoeg tijd om extra stukken aan te voeren t.b.v. zijn verdediging en ook na 19. Dxe5 Dg7 20. Df4 Pd7 heeft zwart net genoeg tijd om zijn verdediging op te schroeven.) 19... Dg4 en zwart kan voldoende grip houden op de positie. Als zwart het torenoffer aanneemt na 18. Pf3!? Dh1+? 19. Kc2! Dan is er geen goede verdediging meer voor zwart: 19...Dxa1 (tijdens de partij zag ik hier duidelijk de winstkansen voor wit, de dreigingen die wit kan creëren na Dg5+ zijn overweldigend) 20. Dg5+ Kh8. De beste verdediging maar wel met de rug tegen de muur, geen stukken (goed) ontwikkeld en wit kan eenvoudig de druk blijven opvoeren. Maar weglomen met 20... Kf7 heeft geen zin, dat is mat in 6 zetten: 21. Pe5+ Ke8 22. Lh5+ (alle stukken doen mee en zwart kan geen kant op!) Tf7 23. Lxf7+ Kf8 24. d6! (een heel fraaie zet, heel kalm het veld e7 afpakken waarna mat zal volgen

via Dg8 of Dh6) Dxb2+ (de computer doet alles om het lot zo lang mogelijk uit te stellen.) 25. Kxb2 Pd7 26. Dg8 mat) 21. Dh6! Dit is nog een erg mooi detail in deze variant, hierdoor kan de zwarte dame niet meer in het spel worden gebracht met Dh1, waardoor wit eenvoudig de duimschroeven verder kan aandraaien. Alle velden op de eerste rij zijn mooi afgedekt door de witte stukken. Op fraaie wijze staat de zwarte dame op a1 dus ingesloten. De beste zet voor zwart aldus Stockfish is nu 21...Dg1, ofwel materiaal opgeven om de dreiging van Pg5 te voorkomen, maar wit staat dan uiteraard straal gewonnen. Mocht zwart geen materiaal willen geven en de g-lijn met de toren willen dekken met 21...Tg8 dan volgt er (geforceerd) mat. 22. Df6+ Tg7 23. Pg5 (nog een aanvaller erbij halen, het net sluit zich rond de zwarte koning, met een toren die in de penning staat en een zwakke achterste rij stapelen de problemen zich rap op) Pd7 (een logische keuze om maar geen materiaal te geven en een stuk in de buurt van de koning te krijgen, echter wit kan nu de partij met een fraaie combinatie beslissen) 24. Pf7 Kg8 25. Ph6+ Kh8 26. Dd8+ Pf8 27. Dxf8+ Tg8 28. Dxc8 mat.

18... exd5? (zie diagram)

De zet die de partij verliest voor zwart. De krachtzetten van wit die volgen doen zwart al snel de das om. 18... e5 19. Dh4 f4 20. Pf3 Lf5+ 21. Kb3 e4 22. Tg1 exf3 23. Txxg2+ fxxg2 is de manier voor zwart om objectief gezien de partij in balans te houden, hoewel dit voor zwart wel de dame heeft gekost zijn er genoeg stukken die actief tegenspel kunnen bieden.

19. Pf3

De dreiging van Tg1 maar tegelijk nog een stuk in de aanval betrekken doet zwart de das om.

19...Kf7

You can run but you cannot hide... Met 19... d4 (de zet die ook na de partij nog wat dieper is bekeken) kan zwart aardig wat materiaal terug winnen voor zijn dame maar wit heeft uitstekend spel met ruime winstkansen (+4.6): 20. Tg1 Dxxg1 21. Pxxg1 dxc3 22. Dg3+ (wit hoeft zich niet druk te maken om de pion op c3, de zwarte koning kan direct worden bestookt) Kf7 (22... Kh8 23. De5+ Kg8 24. Lf3 met een duidelijke bedoeling om de looper actief te krijgen via d5 waarbij de zwarte koning al

snel in de problemen zal komen.) 23. Lh5+ Ke6 24. De3+ en het is duidelijk dat zwart moeite heeft zijn koning veilig te houden.

20. Tg1!

De "schaakjes" Pe5+ en Pg5+ lijken aardig maar hierbij weer de nadruk om alle stukken te laten meespelen. De toren die niks deed op a1 doet nu geweldig werk!

20...Dxg1

Een betere keuze is er niet voor zwart. De dame verdwijnt van het bord en daarmee ook alle hoop die zwart nog had in zijn positie.

21. Pxx1 Pc6

Zwart doet nog een poging om stukken te ontwikkelen maar helaas (veel) te laat.

22. Lh5+

De loper neemt direct een nuttige positie (met tempo) in.

22.. Ke6?

22... Kg8 is een betere verdediging, echter heeft wit ook dan alle touwtjes in handen: 23. Pf3 (direct het paard weer activeren en naar een actief veld spelen, het paard kijkt met hongerige ogen naar het veld g5 waarbij het samen met de dame vele dreigingen kan creëren.) Le6 (wellicht een van de meer praktische manieren om nog een extra verdedigingsstuk richting de zwakke koning te krijgen maar met Dh6 en Pg5 die volgen is het vrijwel direct over en uit voor zwart; 23... Ld7 is wellicht een andere poging om met de torens een verdediging op te zetten.) 24. Dh6 (wit kan al snel de koning vast zetten waarbij de paarden daarna vrij spel hebben) Tae8 25. Pg5 (wit hoeft niet eens de toren te slaan, druk opvoeren met matdreiging op h7 is zeer effectief) Te7 26. Pxd5 (nog een stuk aanvoeren, het doek zal snel vallen voor zwart) 24. Dh6 Tae8 25. Pg5 Te7 26. Pxe6 Txe6 27. Dxe6+ en het is al snel duidelijk dat zwart niet is opgewassen tegen de actieve stukken van wit.

23. cxd5+

Wit wint materiaal en blijft actief aanvallen. Zwart geeft op. De computer geeft al diverse varianten waarbij mat niet meer te voorkomen is.

1-0